

10. Bölüm

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE OTOMOTİV SEKTÖRÜ

Mehmet ALTUNTAŞ¹²

1. GİRİŞ

Otomotiv endüstrisi, birçok ülke ekonomisinde lokomotif sektörlerinin başında gelmektedir. Endüstrinin çok sayıda endüstri ile geri ve ileri bağlantılı bir yapıya sahip olması, ekonomik anlamdaki önemini ortaya koymaktadır. Plastik, demir – çelik, dokuma, cam, boya, petrokimya ve elektrik – elektronik endüstrilerinin temel talep kaynağı niteliğinde olan otomotiv endüstrisi, bu endüstrilerdeki teknolojik gelişmelerin de sürükleyicisi konumundadır. Diğer taraftan turizm, ulaştırma, tarım, inşaat gibi temel sektörlerin arz kaynağı olan otomotiv endüstrisi, ilgili endüstrilerde daha etkin ve verimli çalışabilmesi noktasında kritik öneme sahiptir.

Otomotiv sektörü, doğrudan ve dolaylı olarak birçok ekonomik büyüklük üzerinde etkiler ortaya çıkartmaktadır. Bu çerçevede ekonomik büyüme ve kalkınma, dış ticaret hacmi ve ödemeler dengesi, bütçe gerçekleştirmeleri, yatırım ve istihdam otomotiv endüstrisinin etki oluşturduğu temel ekonomik göstergelerdir. Endüstride gerçekleştirilecek bir birimlik katma değer için bir tür çarpan mekanizmasıyla oluşturacağı birkaç katlık etki, otomotiv endüstrisindeki ekonomik gücü gösterir niteliktedir. Bu bağlamda birçok ülke ekonomisi, teşvik politikaları ve uygulamaları istisna ve muafiyetler ile otomotiv endüstrisine büyük derecede önem vermektedir.

Dünya otomotiv endüstrisi incelendiğinde yoğun bir şekilde transplant üretim tekniğinin tercih edildiğine ulaşılmaktadır. Küreselleşme ve bölgeselleşme eğilimlerine bağlı olarak maliyetlerin gün geçtikçe daha önemli bir hale gelmesi ve bu çerçevede üretici niteliğindeki firmaların rekabetçi avantajlarını korumaya veya

¹² Dr. Öğretim Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi, mehmet.altuntas@nisantasi.edu.tr

5.Sonuç

Gerek Dünya Otomotiv Endüstrisi'ndeki gerekse de Türk Otomotiv Endüstrisi'ndeki veriler incelendiğinde, otomotiv endüstrilerinin ülke ekonomileri açısından kritik öneme sahip olduğuna ulaşılmaktadır. Uluslararası ticaretteki önemli payına bağlı olarak sağladığı döviz gelirleri, ileri ve geri bağlantılı olduğu endüstrilerde yarattığı iş potansiyeli, doğrudan ve dolaylı olarak bir çarpan etkisiyle oluşturduğu istihdam ve küresel sermaye stokuna yaptığı ilaveler endüstrinin kritik önemini ortaya koyar niteliktedir.

Küresel ölçekte yaşanan yoğun piyasa ve rekabet koşulları dünyadaki tüm üretici firmalarda olduğu gibi Türk Otomotiv Endüstrisi'nde faaliyet gösteren firmaların da yapı, davranış ve performanslarını etkilemiştir. Özellikle 1 Ocak 1996 tarihi ile birlikte gerçekleştirilen Gümrük Birliği üyeliği; hitap edilen pazarın genişlemesini, çok uluslu üreticilerin Türkiye'de tesis kurmalarını, daha konforlu araçların daha düşük fiyatlara üretilerek refahın artmasını ve sürdürülebilir kalkınmaya destek oluşmasını sağlayarak endüstriye yeni bir dinamizm getirmiştir.

Bu bağlamda Türk Otomotiv Endüstrisi, inovatif çalışmalara önem verdiği ve bu gelişmeleri üretim süreçlerine dahil etmeyi devam ettirdiği, değişen ve gelişen yurt içi ve yurt dışı talebe uygun üretim yapabildiği ve ihracata yönelik olarak uygulamış olduğu politikaları geliştirebildiği sürece uluslararası piyasalarda söz sahibi olabilecektir.

Bu bilgiler ışığında otomotiv endüstrisi, günümüzde olduğu gibi gelecekte de Türkiye Ekonomisi için büyük oranda katma değer sağlayacaktır. Endüstrinin uygun teşviklerle desteklenmesi, AR – GE ve ÜR – GE yatırımlarına daha fazla bütçe ayrılması, otomotiv eğitiminin daha etkin bir yapıya dönüştürülmesi ve yerli üretime daha fazla önem verilmesiyle endüstri daha da gelişerek uluslararası rekabet gücünü artıracak ve ekonomik büyümeye daha büyük ölçüde destek olacaktır.

6.Kaynakça

- Altuntaş, M. (2010). Türkiye'de Otomotiv Ana Sanayi ve Uluslararası Rekabet Gücü. Konya: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ayoğlu, D. ve Seyfettinoğlu, Ü. (2008). Küreselleşme Karşısında Türk Otomotiv Sanayi. Küreselleşme, *Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu*, 27 – 30 Mart 2008, Antalya, (ss. 391 – 400).
- Bedir, A. (1999). Gelişmiş Otomotiv Sanayilerinde Ana-Yan Sanayi İlişkileri ve Türkiye'de Otomotiv Yan Sanayiinin Geleceği. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları. Yayın No: 2495
- Bedir, A. (2002). Türkiye'de Otomotiv Sanayii Gelişme Perspektifi. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları. Yayın No: 2680

- Çoban, O. (2003). Endüstri İktisadı ve Oyun Teorisi: Rekabetin Analitik Bir İncelemesi. (1. Baskı). Ekin Kitabevi Yayınları: Bursa
- Çoban, O. (2004). Rekabet Gücü ve Rekabette Firma Stratejileri Üzerine Bir Oyun Teorisi Analizi: Türk Otomotiv Sanayii Pazarlama Birimleri Örneği. Nevşehir: Yayınlanmamış Doçentlik Çalışması.
- Dinler, Z. (2019). Mikro Ekonomi. (29. Baskı). Ekin Kitabevi Yayınları: Bursa
- DPT. (2007). Dokuzuncu Kalkınma Planı Otomotiv Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları. Yayın No: 2736 – ÖİK: 687
- Karbuç, F., Silahçı A. ve Çalışkan, E. (2008). Otomotiv Sektör Raporu. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları
- OICA (2020). *Production Statistics*. (11/04/2020 tarihinde <http://www.oica.net/production-statistics/> adresinden ulaşılmıştır).
- OSD (2018). *Otomotiv Sanayii 2018 Yılı Küresel Değerlendirme Raporu*. (01/04/2020 tarihinde http://www.osd.org.tr/sites/1/upload/files/2018_Kuresel_Degerlendirme_Raporu-5469.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- OSD (2019a). *Otomotiv Sektörü Aylık Değerlendirme Raporu Aralık 2019*. (01/04/2020 tarihinde http://www.osd.org.tr/sites/1/upload/files/2019-12_OSD_Aylik_Degerlendirme_Raporu-5468.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- OSD (2019b). *Otomotiv Sanayii Dış Ticaret Raporu*. (01/04/2020 tarihinde http://www.osd.org.tr/sites/1/upload/files/2._Ceyrek_2019_OSD_Dis_Ticaret_Raporu-5439.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- OSD (2020). *Otomotiv Sanayii Genel ve İstatistikî Bülteni 2020*. (03/04/2020 tarihinde http://www.osd.org.tr/sites/1/upload/files/YILLIK_2020-5479.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- TÜİK (2020). *Motorlu Kara Taşıt Sayısı*. (06/04/2020 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden ulaşılmıştır).
- Uysal, D. ve Yiğitbaşı, Ş. (2009). Mikro İktisadi Analiz. Konya: Çizgi Kitabevi
- WTO (2020). *Internatioanal Trade Statistics*. (11/04/2020 tarihinde <https://timeseries.wto.org/> adresinden ulaşılmıştır).